

Кучма Ольга Леонідівна

к.ю.н., асистент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАТНИКА ЗБОРУ НА ОBOB'ЯЗКОВЕ
ДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ПРИ ВІДЧУЖЕННІ
ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ**

Згідно із частиною 1 статті 1 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» №400/97-ВР від 26.06.1997 р. (надалі - Закон) платниками збору на обов'язкове державне пенсійне страхування є: 7) юридичні та фізичні особи при відчуженні легкових автомобілів, крім легкових автомобілів, якими забезпечуються інваліди, та тих автомобілів, які переходять у власність спадкоємцям за законом.

На практиці є суперечливі рішення судів щодо визначення платника збору до пенсійного фонду при відчуженні автомобіля щодо того хто має нести додаткові витрати по сплаті збору: відчужувач чи набувач права власності на автомобіль.

Нормативно-правові акти України визначають відчуження як перехід (чи передача) права власності.

Зокрема, відповідно до Закону України «Про мораторій на відчуження від редакцій державних та комунальних засобів масової інформації приміщень та майна» від 15.01.2009 №883-VI відчуження приміщень та майна - це укладення та виконання договорів купівлі-продажу, застави, іпотеки, внесення їх до статутних капіталів (фондів) суб'єктів господарювання, інших цивільно-правових правочинів, які передбачають перехід права власності до інших юридичних та фізичних осіб.

Наказ Міністерства вугільної промисловості України «Про затвердження Інструкції про порядок розпорядження майном підприємств,

що належать до сфери управління Міністерства вугільної промисловості України» від 17.06.2009 №246 визначає, що відчуження майна - це передача права власності на державне майно, яке перебуває на балансі підприємств іншим юридичним або фізичним особам шляхом його продажу за грошові кошти.

Відчуження для юридичних та фізичних осіб є підставою як припинення (ст.346 Цивільного кодексу України) так і набуття права власності (ст.328 Цивільного кодексу України) тобто при відчуженні є не тільки суб'єкти-відчужувачі, для яких право власності припиняється внаслідок відчуження, але і суб'єкти-набувачі, які набувають права власності на відчужувану річ.

Законом встановлено збір на обов'язкове державне пенсійне страхування при відчуженні легкового автомобіля, не визначивши, хто саме з суб'єктів правовідносин має сплатити збір: відчужувач чи набувач права власності на легковий автомобіль (на відміну від збору з операцій купівлі-продажу нерухомого майна, де чітко зазначено, що платниками є підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та фізичні особи, які придбавають нерухоме майно...).

Таким чином, відповідно до частини 1 статті 1 Закону платниками збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування є юридичні та фізичні особи (до яких можуть належати як відчужувачі права власності так і набувачі права власності) при відчуженні легкових автомобілів, крім легкових автомобілів, якими забезпечуються інваліди, та тих автомобілів, які переходять у власність спадкоємцям за законом.

Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1998 року №1740 (надалі - Постанова) затверджено Порядок сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій, відповідно до пункту 12 якого визначено, що платниками збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій з відчуження легкових автомобілів є підприємства, установи та організації всіх форм власності, а також фізичні особи, які набувають право власності на легкові автомобілі...

Законом встановлено збір (на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування), юридичний факт (при відчуженні легкових автомобілів, крім легкових автомобілів, якими забезпечуються інваліди, та тих автомобілів, які переходять у власність спадкоємцям за законом), при настанні якого виникає обов'язок по сплаті збору, та коло суб'єктів-платників збору (юридичні та фізичні особи) а Постановою визначено, хто саме з сторін правовідносин при відчуженні легкових автомобілів має сплачувати встановлений Законом збір (підприємства, установи та організації всіх форм власності, а також фізичні особи, які набувають право власності на легкові автомобілі...).

Таким чином, Постанова відповідає Закону та визначає механізм реалізації норми Закону, не суперечачи змісту Закону.

З метою уникнення неоднакового тлумачення судами та платниками збору нормативно-правових актів, доцільно внести зміни до Закону, змінивши в абзаці 7 частині 1 статті 1 словосполучення «...при відчуженні легкового автомобіля...» на «...які набувають право власності на легкові автомобілі...».